

— СОНУНАР —

Үт сыанатын үрдэтэр боппуруоһу көтөхтө

Сэтинньи 20 күнүгэр ыгытыллыбыт Ил Түмэн 6-с ыгырыылаак Судаарыстыбаннай Мунһабын XI-с пленарнай мунһабар “2020 сылга Саха Өрөспүүбүлүкэтин Судаарыстыбаннай бүддьүөтүн уонна 2021-2022 сс. бүддьүөт былааннамыт болдьох туһунан” сокуон бырайыагын көрүү буолла. Сүрүн иһитиннэрини Үл миниистир Валерий Жондоров онордо.

Бырайыагы дьүүлүнүгэ парламентарийдар тыа сириг өйөөһүн, субсидиялары туһаны, судаарыстыбаннай салайыны уорганнарыгар консолидированнай (түмүлүбүт) бүддьүөттэн көрүлэр үбүлээһин кэмэин, өрөспүүбүлүкэтээби суолу көрүү-исти, өрөмүөннээһин, судаарыстыбаннай бырагырааманы үбүлээһини былааннаан сарбыыы. Дорубуйа харыстабылын үлэһиттэрэ социальнай көмүскэллээх буолууларын, туризмы, урбаан эйгэтин өйөөһүн, 2021-2022 сс. былааннамыт болдьоххо

Бигэргэммит ороскуоту үрдэтии тула ыгытылары биэрдилэр. Ыччат дьыалаларыгар, физическэй култуураба

уонна усурорка бастайааннай кэмтиэттин бэрэссэдээтэлэ Михаил Гуляев тыа сириг нэһилиэнньэтэ социальнай эйгэбэ буолаары турар упарыйыылартан, ону тэнэ өрөспүүбүлүкэ бүддьүөтүн үбүлээһинэ ачыырыттан долгуйарын бэлиэтээтэ. Кини чуолгаан үт агьылаһыллар сыанатын үрдэтэр туһунан боппуруоһу көтөхтө: “Үтү туттарыынан сүрүннээн кыаммат, албэх оҕоһоох дьээ кэргэттэр дьарыктаналлар. Үүккэ анаардас итинни кыра сыананан фермерскэй хаһаайыстыбалар үлүннүк, таһаарыылаахтык үлэһиттэрэ биллибэт. Производстволарын сайыннарыыга улахан дохуоту киллэриммэттэр. Хас биридди нэһилиэккэ күн бүгүн ынах суөһу ачааһына азбыыга-суоттааһынна, кэтэбилгэ сылдьар. Онон эһиги эппиккитин кэтэһэллэр. Чааһынай, бааһынай хаһаайыстыбалар инники быһаарыыһылара онтон тутулуктанар.” — диэтэ норуот дьокутаата.

“СО” кэpp.

“Тыйаатыр уонна кэм” көрсүһүүгэ

Сэтинньи 21 күнүгэр, Арасыйыаба Тыйаатыр сылынан уонна Петр Решетников аатынан Чуралчытаабы норуодунай тыйаатыр төрүттэммитэ 50 сылын көрсө, “Тыйаатыр уонна кэм” диэн оскуола оҕолорун кытары тыйаатыр артыыстарын көрсүһүүлэрэ буолла.

Көрсүһүү “Айылгы” улуустаабы норуот айымньытын дьээтин иһинэн тэриллибит. Саха сириг бастакы Ил Дархана Егор Борисов биллэтиэкэ-мусой хоһугар ытылынна (салайааччы Варвара Полова). Манна “Үөрүү” эбии үөрэхтээһин тыйаатыр устуудьуйатын иитиллээчилэрэ (сал Алина Собакина), Иван Федосеев-Доосо аатынан Дирин орто оскуолатын тыйаатыр устуудьуйатын үһүйүллээччилэрэ (сал Семен Тарасов) уонна Петр Васильев аатынан Соловьев орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ кэлэн кыттыыны ыллылар. Модераторынан улуус

култуура салаатын фольклор отделын салайааччыта Мария Васильева үлэһэтэ.

Тыйаатыр төрүттэниитин, кимнээх иилээн-саҕалаан үлэһиттэрин уонна тыйаатыр улахан ситиһиилэрин туһунан ССРС култуураатын туйгуна, РФ култуураатын үтүөлээх үлэһитэ Мария Герасимова-Сангээрэ, РСФСР култуураатын туйгуна “Утум” айыы кыһатын дириэктэрэ Надежда Заболотская, Чуралчы улууһун Бочуоттаах гражданина, алгысчыт Валерий Герасимов, Степан Макаров аатынан Чуралчы гимназиятын мусойун салайааччы Любовь Пермьякова, “Айылгы” сыннаалан киинин худоһунньуга, СӨ култуураатын туйгуна Иван Еремеев уонна “Айыллаан” киинин уус-уран салайааччыта, эдэр артыыс Сахаайа Хомподоева кэлсээтилэр.

Оҕолор тус көрүүлэрин, сорохтор инники идэлэрин тыйаатыры кытары ситимниир ыра санааларын туһунан артыыстары кытары үлэһинилэр.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Саахымат умсулбана

Кэнники сылларга биһиги улууска саахымат көрүнгэ арыый да сэргэхсийэн, оҕо интэриэһин тардар буолла. Ордук улуустаабы үөрэх салалтата саахыматы комплекснай ыспартакыйаада иһинэн киллэрэн, кедьүүһэ улаатта. Манна саахыматы өрөспүүбүлүкэбит бастакы Бэрэсидьиэнэ М. Е. Николаев үөрэх бырагырааматыгар киллэрээри туруулаһан баран кыйбатаҕа элбэби этэр. Аны быйыл күһүн

“саахыматы оскуола айыы киллэрэбит” диэн этэн баран, ыыл-мыыл курдук сүтэн хаалбытын санаҕабыт. Бу этии харчынан бигэргэтиллибэтэх буолан, таах тыл сонньуута буолан ааста.

Ол да буоллар, Хатылыга иккис тэһиити ытыллыбыт улуус бириддиһэн уонна хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһиитигэр 10 улахан, 4 кыра оскуолаттан кэлэн үөрэ-көтө кириститилэр. Дьингэр, хайа баҕарар учуутал үчүгэй тириэньэр буолар кыахтаах. Ити курдук Хайахсыттан К. И. Петрова, Диринтэн В. В. Кузьмина, Сылантан К. Д. Санников дьарыктыыр оҕолоро саахымакка сыстан, кулабаана суох сонньуулары көрдөрөллөр. Болтоноҕо уопуттаах С. М. Слепцов дьарыктаабыт оҕолоро биллгин да үчүгэйдик орноһонно кыра оскуолаларга бастаатылар. Бу бөлөххө Хайахсыт иккис, Кытаанах үһүс буоллулар.

Улахан оскуолаларга Чуралчы бастакы нүөмэрдээх оскуола 5 о-чуононан атан, бастаата Хатылы иккис, гимназия үһүс буоллулар. Бириддиһэн бастыыр иһин күрэхтэһиитэ оҕолорго С.А. Новгородов аатынан Чуралчы орто оскуолатын 1-кы кылааһын үөрэнээччитэ Саяна Захарова “Саамай кэскиллээх сонньооччу” диэн бириини ылла. И.М. Павлов аатынан Чуралчы орто оскуолатын үөрэнээччитэ Айаал Варламов улуус лидерин Ньургун Окочешниковы хотон, туһунан сенсация буолла. Хатылыттан Карина Романова өрөспүүбүлүкэ бири күүстээх орноһооччутун Лия Варламованы быйыл үс күрэхтэһиитэ хотон, кыайыыга дьулуруун өссө төгүл бигэргэттэ.

Биллэрин курдук, хайа баҕарар усурорт көрүнгэр утумнаах, дьаныардаах дьарык быһаарар. Оттон бири күн саахыматты, иккис күн оһуохайдыы сырыттаһына, хайа да көрүнгэ ситиһиитэ суох хааларын чуолкай.

Күрэхтэһии судьуйата Петр КАЛАЧЕВ.

БООТУРДАР ООҢЬУУЛАРА

Устудьуоннарбыт ситиһиилэрэ

Сэтинньи 17 күнүгэр Дьокуускай куоракка үгэскэ кубулуйбут, быйыл IX-с төгүлүн ытыллар Алексей Никифоров сырдык кэриэһигэр аналлаах устудьуоннар икки ардыларыгар «Боотурдар оонньуулары» диэн күрэх буолла. Барыта 14 улуустан эдэр ыччат түмсүүтэ кытынна. Ол эбэтэр өрөспүүбүлүкэбит 70 күүстээх бөдөһө, сымса, быйыл уопаттара бастын Боотур аатын былдьастылар.

Манна Чуралчытан төрүттээх «Хатын Чаран» устудьуоннар түмсүүлэрин чилиэннэрэ – Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын академиятын устудьуоннара Станислав Андросов, Сергей Собакин, ЧГФКСИ устудьуона Семен Аммосов, Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын техникумун устудьуона Петр Охлопков уонна М.К. Аммосов аатынан ХИФУ устудьуона Никита Софронов күрэхтэстилэр.

Балык былдьаһыта, “Өһөс торбос” ханаат тардыһыта, хомуур хапсаҕай.

Күөн көрсүһүүгэ уопаттар бары көрүнгөргө бэйэлэрин олус үчүгэйдик көрдөрдүлэр «Үс төгүл үс» ыстаныы көрүнгэр Сергей Собакин үһүс миэстэни ылла. Оттон Никита Софронов «Балык былдьаһыта» көрүнгэ чабылхайдык кирисэн бастакы миэстэ буолла. «Хапсаҕай» уопсай көрүнгэр Станислав Андросов, Семен Аммосов, Никита Софронов 3-с миэстэни ылары ситистилэр Маны таһынан «Хомуур Хапсаҕайга» уопаттарбыт бочуоттаах 3-с миэстэбэ табыстылар. Уопсай түмүкү 14 хамаандаттан 5-с миэстэ буоллулар.

Түмсүүбүт, улууслут чизһин көмүскээбит уопаттарбытыгар, үбүнэн көмөлөспүт Чуралчы улууһунаабы ыччат салалтатыгар махталбытын тиздэбит.

Анжелика КОРЯКИНА, «Хатын Чаран» ыччат түмсүүтүн бэрэссэдээтэлэ.

— ҮЙЭТИНИ —

Төрөөбүт түөлбэтигэр өйдөбүннүк турда

Сэтинньи 15 күнүгэр И.Г.Тимофеев –Теллоухов аатынан “Алаһа” сынналан кинигэр биер дойдулаахтара, ССРС доруобуйабыа харыстабылын туйгуна, өрөспүүбүлүкэтээби травматология уонна термическэй травма отделениетын сэбиэдиссэйинэн үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбит биллиилээх хирург, травматолог-быраас Василий Васильевич Божедонов төрөөбүтэ 80 сылыгар анаммыт дьоро киһэ буолан ааста. Кыыһа Александра Васильевна Морохосова Хаандыгаттан, биергэ төрөөбүттэрэ – Мотрена Васильевна Андреева, Аркадий Васильевич Божедонов уолунаан Василийдын, кийит Мария Петровна Божедонова, эһэлэрин ииппит дьонуттан Василий Романович Иванов Диринтэн, таай аймахтара Анастасия Петровна, Михаил Петрович Филипповтар Чуралчыттан уонна биер идэлээхтэрэ, үөрэппит, үлүүбүт быраастара, биергэ үөрэммит однокурснига, СӨ үтүөлээх бырааһа, 2 №-дээх өрөспүүбүлүкэтээби балыыһа ортопедическай

отделениетын сэбиэдиссэйэ Анатолий Николаевич Комиссаров, травматолог-быраас Виктор Сергеевич Веревкин, комбустиолог Семен Николаевич Алексеев, травматолог-быраас Иннокентий Михайлович Дьячковский кэлэн иһирэх тыһынан абыннылар.

Дьоро киһэни Елена Михайловна Тарасова иилээн-сабалаан ытта. Нэһилиэк дьаһалтатын баһылыга Тарас Лукич Тарасов кэлбит ыалдьыттары эбэрдэлээтэ. 2 №-дээх өрөспүүбүлүкэтээби балыыһа ортопедическай отделениетын сэбиэдиссэйэ Анатолий Николаевич Комиссаров, травматолог, ортопед-быраас Виктор Сергеевич Веревкин, окулоһа үөрэппит учуутала 90 саастаах Екатерина Семеновна Лукина, улуус Мунньабын барэссэдээтэлэ Афанасий Афанасьевич Захаров, Хайахыт куратора, 9 саастаабыр уонка обустаран Божедоновка эмтэнэн, уустук элэрээссийэни барбыт Иннокентий Константинович Матвеев, улуус кылаабынай бырааһа Артем Михайлович Ксенофонтов, кыыһа А.В. Морохосова уо.д.а дьон болдомтотун тардар иһирэх ахтыыны онордулар.

Улуустаабы киин балыыһа кылаабынай бырааһын тэрийэр-методическай үлэһэ солбуйааччы Александра Васильевна Седалишева, Диринтэн Валерий Корякин кэрэ ырыалара, Ил-т Кэженин, Мария Божедонова тойуктара дьоро киһэни кизгэтэн, ситэран-хоторон бизрдиһэр.

Нөһүө күнүгэр, чабылхай күннээх сарсыарда, В.В.Божедоновка анаммыт өйдөбүннүк стеланы аһыыга оҕо-аймах, дьон –сэргэ тобуоруһа түмүстэ. Кыыһа Александра Васильевна Морохосова, биергэ төрөөбүттэрэ тыыннаах сибэки дьөрбөтүн ууддулар. Миитини “Алаһа” НАДь уус-уран салайааччыта И.Б.Кэженин иилээн-сабалаан ытта. Стеланы аһыыга нэһилиэк баһылыга СӨ культууратын үтүөлээх үлэһитэ Т.Л. Тарасов – Тускул, төрөппүт кыыһа А.В. Морохосова, 2 №-дээх өрөспүүбүлүкэтээби балыыһа ортопедическай отделениетын сэбиэдиссэйэ А.Н. Комиссаров, улуустаабы киин балыыһа кылаабынай

бырааһа Артем Михайлович Ксенофонтов тыл эттиһэр.

Ол күн ыалдьыттарга анаан Кыра Ньында алааска мунха тэриллинэ.

Үтүө киһи, тарбабар талааннаах хирург, киэн билиилээх-көрүүлээх травматолог-быраас Василий Васильевич Божедонов үтүө аата-суоһа биер дойдулаахтарын киэн туттууга буолан, Туора Күөл хабыллар хаба ортотугар үйэ саас өйдөбүннүк стела туруоруллан, дьон-сэргэтэ улаханник астынан тарбастылар.

Мария ГЕРАСИМОВА – СЭНЭЭРЭ.

— УЛУУ КЫАЙЫ 75 СЫЛЫН КОРСО —

1969 сыллаахха Чурапчы нэһилиэгэр «Кэскил» уһуйаан үлэтин сэбиэдиссэйэ бу күнүгэр 50 үбүлүүйдээх сылын баһистиир. Бу сыллар тухары араас кэмнэргэ тэрилтэһэ үтүө үлэһит дьон, ааспыт үйэ дьон-наах патриоттара, үлэ-тыыл бэтэрээннэрэ, элбэх оҕо ийэлэрэ үлэлээн-хамсаан аастылар. Сэри аас-туор, сут-кураан сылларын эттэринэн-хааннарынан билэн улааппыт дьон олоххо сыһыаннара ордук харыстабыллаабыа, бэйэ-бэйэһэ сыһыан ураты истинэ, инники эйэлээх олоххо эргиллэрэ туохха да камнэмэт этэ уонна сүрүн олохторун суолдьутунан түмсүүлээх буолуу диэтэхпинэ, бука, сыһылабым буолуо. Бийити тэрилтэһэ сэри кэмин

«Кэскил» уһуйаан Мария Старостинанан киэн туттар

оҕолоро бастагы үлэлээбиттэрэ. Ол курдук, сэбиэдиссэйдар Федот Алексеевич Константинов, Елена Васильевна Илларионова, тэрилтэ туттаах үлэһиттэрэ улуус, өрөспүүбүлүкэ киэн туттар ийэтэ Прасковья Ильинична Борисова, Федора Васильевна Иванова, Екатерина Николаевна Оконешникова, Прасковья Петровна Захарова, Прасковья Семеновна Коркина, Марфа Николаевна Городецкая, Прасковья Степановна Иванова.

Кинилэртэн биердэстэрэ уһуннук бийиги тэрилтэһэ нээгэнэн, танас сууһааччынан эдэрдэргэ холосор буолар курдук бэринилээхтик үлэлээбит, элбэх оҕону төрөтөн, атахтарыгар туруортаабыт, төрөөбүт улуустара, өрөспүүбүлүкэлэрэ сайдарын туһугар туруулаһар үтүө дьон буолар улааталларын ситиспит Мария Григорьевна Старостина буолар.

Мария Григорьевна сэри сылларыгар улаатан эрэр оҕо, уоттаах сэри киини олобор хайдах кэлэн ааспытын умнубат, күн бэһэһэ курдук өйдүүр, уйдаһыйа ахтар. Онон бу ыстатыйабыа киини ахтыытын таһаарабыт. Анастасия ГРИГОРЬЕВА.

1941 сыллаахха сайын бэс ыйыгар Одьугуун нэһилиэгэр Хараандыйа бөһүөлөгэр ыһаахтыы сырыттахпыттына, дьон кымыс иһэн, атах оонньуутун көрө, чөмөхтөһөн олордокторуна, төгүрүк ньалбаан курдук араадыһыанан сэри буолла диин алдьархайдаах сурабы эпиптэрэ. Сарсын нэһилиэккэ киирэн, бөбүсөкүтэргитин ылан, сэригэ

барабыт диин сурах дойдуну барытын аймаабыта.

Бийиги 7 оҕо этибит. Ийэбит Дария Александровна Түөйэттэн төрүттээбэ, сэри иннинэ эдэр сааһыгар өлөөхтөөбүтэ. Аҕабытын кытта сэттэ оҕо тулаайах хаалбылпыт. “Улахан адыһыйбит Аана бийиэхэ ийэбит оннугар хаалаахтаабыта Бу алдьархайдаах сурах сарсынны күнүгэр убайытын Бүөтүр Старостини уоттаах сэригэ атаарбылпыт. Аҕабыт Киригэлэй Старостин 1942 сыл бүтүүтэ икки оҕото өлөн, ону көмөн, ыһы үлэтин түмүктээн баран, түөрт оҕотун бэйэлэрин хаалларан, балаһаммыттан ыһы-ыһы тахсан, сэригэ барбыта. Ол кэмнэ ыарахан байыаннай кэм тугу да сангарбаккын, тугу да туруорсубаккын. Ас суох, сут-кураан сабаламмыта, сири-дойдуну аһына ыһыта, дьон бөбө өлбүтэ.

Эдйийбит барахсан Аана сүрдээх үлэһит киһи бийигини ыспакка, бэйэтэ иитэ хаалбыта, колхуос үлэтигэр толлуу киһи этэ. Мин төрдүс кылааһы бүтэрбиппин кэннэ кемелегүннэрээри, окуолаттан тохтоппута. Бэйэтэ колхуос үлэтигэр умса түспүтэ. Эр дьоммут бары сэригэ баран, эдэр кыргыттар үлэ үөһүгэр барытын толорон үлэтииллэрэ. Бийиги Хараандыйа бөһүөлөгүн “Тыраахтар” колхуоһугар бизс кыыс сүрдээх элбэх үлэни үлэлээбиттэрэ: эдйийим Анна Григорьевна Старостина, Варвара Афанасьевна Старостина, Дьэбдүйэ Седалищева, Анна Афанасьевна Седалищева, Федора Матвеева. Бу бизс кыыс туох

да үлэттэн толлубакка үлэтииллэрэ. Колхуос үлэтэ барыта кинилэргэ сүктэриллибитэ.

От үүммэккэ, Аммаба Нуотара үрэххэ икки сайын оттуу кирэ сылдыһыбылпыт. Эдйийим барахсан охсор, мин мунньабын, бугуллуубун. Сонуоклутугар уобурдуу онороору балбаабы тиэйэн, кармаас оноробут, ону уматан сонуокка ыһарбыт. Бурдуклутун аһына сибэтин диин сонуоклут тула дьаама хаһарбыт, аһына онно түсүндүдэн. Иннэ тынан колхуослут сүөһүтүн этэннэ сыл таһаарбылпыт, ол сылларга уон бизс саастаабым. Хаалбыт дьон, оҕо барыта тыыннаах хаалар туһугар, фронна көмө иһин туох баар кыахпыттынан үлэтиирбит. Ачык сылдыһарбыт, ону ачыктаатыбыт дьэбэккэ, туох кыахпыт тиийэринэн үлэтиирбит, күнүс колхуос ыһабын боростуой үгүтүн бөлөнөбүн биердии куруусканы бизрэллэрэ, онон бүтэрбит, кэнники кэриэн от уонна үөрэ от үүнэр буолан, онон быһааммылпыт.

Убайым барахсан 1943 сыллаахха атабар улаханник баһыран, икки баттыктаах сэригиттэн тыыннаах төнөн кэлбитэ. Бийиги үөрүү бөбө буолбуппут. Убайым кэнниттэн сылтан ордон баран, аҕабыт сэригиттэн тыыннаах эргиллибитэ. Сэри бүтөн икки сыл инниттэн сирбит-уоллут көнөн барбыта.

Манник ыар дьыллар хаһан да хатыламматыннар, куруутун ыраас халлаан, ил - эйэ энээрдээх олох тосхойдун, дьоллоох, дорусбай, чөл туруктаах буолун, бар дьонум!

Мария Григорьевна СТАРОСТИНА.

"Уйгулаах олобу уруйдаан" бэстибээл

Сэтинний 16 күнүгэр Одьулуун нэһилиэтин «Сайдыс» норуот айымньытын дыэттин кэлэктибин (дириэктэр Валентина Аржакова) уонна Чурапчы улуунун бэтэрээннэрин уопсастыбаларын (салайааччы Мотрена Матвеева) көбүлээһиннэринэн Арасыйыаба Тыйаатыр сылынан, Саха өрөспүүбүлүкэтигэр уонна Чурапчы улууһугар Сомоҕолоһуу сылынан, Улуу Кыайыы 75 сылын көрсө үһүс кэлүөнэлэргэ урукку Боотуруускай улуус (Амма, Таатта, Чурапчы) «Уйгулаах олобу уруйдаан» дьээн бөлөбүнэн үгкүү, ырыа күрэээ үрдүк таһымна ытылыһына. Бу тэрээһингэ барыта 31 кэлэктиип, 300 киһи кэлэн, ырыа-үгкүү дьоро күнүн бэлэхтээтилэр.

Бу улахан түһүлгэни 8 киһиттэн састаалтаах дьүүллүүр сүбэ сыаналаата. Бэрэссэдээтэлинэн Чурапчытаабы «Айылгы» норуот айымньытын дыэттин, норуот айымньытын отделын сөбүдүссэйтэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын туйгуна Мария Васильева үлэлээтэ. Састаалка кэнсиэри сыаналааһынна араас салаалартан исписэлиистэр (хор, вокал, үгкүү) киридилэр.

- Үгкүүгэ кыайылыаахтарынан буоллулар: Гран-при—Чурапчыттан Одьулуун «Саһарҕа» үгкүү бөлөбө (сал. Вера Попова, хормейстер Алексей Аржаков).
- I-с истиэлэннээх лауреат—Чурапчыттан Чыаптара «Алабар далбардара» үгкүү бөлөбө (сал. Анфиса Ефремова, хормейстер Ольга Баишева).
- II-с истиэлэннээх лауреат—Чурапчыттан «Умсулбан» үгкүү бөлөбө (сал. Елена Сивцова).
- III-с истиэлэннээх лауреат—Чурапчыттан Чакыр «Түһүлгэ» үгкүү бөлөбө (сал. Лидия Миронова).
- I-кы истиэлэннээх дипломант—Амнаттан Абаҕа «Түһүлгэ» үгкүү бөлөбө (сал. Елена Тритонова).
- II-с истиэлэннээх дипломант—Тааттаттан Тыараһа «Алаас күбэйэ» үгкүү бөлөбө (сал. Валентина Турнина).
- III-с истиэлэннээх дипломант—Чурапчыттан

- Мындабаайы «Күннэйэ» үгкүү бөлөбө (сал. Полина Заболотная).
- Ырыа кыайылыаахтара: I-кы истиэлэннээх лауреат—Амнаттан Солобуода «Солобуода» ырыа бөлөбө, «Ыллаатын саллаат» ырыанан (сал. Василий Кузьмин).
- 2-с истиэлэннээх лауреат—Чурапчыттан Алабар «Алгыс» ырыа бөлөбө «Опуохай» ырыанан (сал. Мичилийэ Обуова).
- 3-с истиэлэннээх лауреат—Чурапчыттан Кытаанах «Алаас» ырыа бөлөбө «Атаарыы» ырыанан (сал. Любовь Монгуш).
- I-кы истиэлэннээх дипломант—Чурапчыттан Дирин «Күбэйэ» ырыа бөлөбө (сал. Наталья Аммосова).

- 2-с истиэлэннээх дипломант—Чурапчыттан Хатылы «Сарыал» ырыа бөлөбө (сал. Розалия Попова).
 - 3-с истиэлэннээх дипломант—Амнаттан Өнньүөс «Чапгийээнэ» ырыа бөлөбө (сал. Светлана Захарова).
- Бэстибээл тэрээһиниттэн хаамыытыттан кыттааччылар астынан, манньык тэрээһин салгыы ытылларыгар бэйэлэрин санааларын эттилэр. Үлэ уопутун атасташыы буолла, добордоһуу биэчэрэ тэрилиннэ. Үс улуустан кыттыыны ылбыт аҕам саастаахтар бу түмсүүнү тэрийбиттэргэ, «Сайдыс» норуот айымньытын кэлэктиипигэр, Одьулуун нэһилиэгин олохтоохторугар махталларын тиздэллэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

— ТИМОФЕЙ СМЕТАНИН ТОРООБУТЭ 100 СЫЛЫҔАР —

БИЛИН. СМЕТАНИН. ЭЛЛЭЙ.

Поэты өлөрөр — өһөрөр чэлчэки, оттон тилиннэрэр — ыарахан. Онон норуот бэйэтин поэтын оҕо курдук атаахтатыахтаах
(Илинги норуоттар муударастара)

Мин иннибэр сана бэчээттэнэн тахсыбыт кинигэ арыллан сытар. «Кырдык көмүстээбэр күндү» дьээн ааттаах, чурапчылар бэйэбит олохтоох суруйааччыбыт П.П. Федоров — Сомоҕо үйэтигиэ өссө биир дьонуннаах үлэтэ. Репрессия ыар тыһыңгар түбэһэн, уустук олобу олорбут учуутал Г.И. Егоров — Биилин поэт биир бастың үөрэнээччитэ, саха норуотугар үйэлэргэ умнуллубат айымньылары суруйан хаалларбыт Тимофей Егорович Сметанин — буйун, поэт, суруйааччы, драматург, суруналыыс төрөөбүтэ 100 сылыгар суруйааччы Сомоҕо бу кинигэни анаабыт.

Өссө ааспыт сылга кини «Кырдык тилиитэ» дьээн репрессия тимир ытарнаатыгар ылларан кэрэгэй кэскиллэммит, биир дойдулаахпыт Г.И. Егоров — Биилин поэтка анаан суруйбут ахтыы кинигэти Чурапчы улууһунаабы «Сана олох» редакциялыыр — бэчээттиир холбоһука (ред. Захаров А.А. көмөтүнэн), Биилин кыргытара үбүлээһингэ кыттыһан, 200 ахсаанынан бэчээттэнэн тахсан киз аабааччыга тийбитэ. Улуустаабы кини бибилэтиэкэбэ ытыллыбыт ити кинигэ презентациятыгар аабааччылар киз сэнээриллэрин ылбыта. Онон сибээстээн, 2019 сылга, кэбээиллэр бастакы суруйааччылар Т.Е. Сметанин төрөөбүтэ 100 сылыгар анаан суруйааччы Сомоҕо инициатива көтөбөр, кэбээиллэр энтузиаст, кыраайы үөрэтэр дьонун дьоно Р.А. Иванова уонна С.Н. Унарова көбүлээһиннэринэн үл-харчы булан, Дьокуускай куоракка «Түһүлгэ» кинигэ кыһатыгар, «Офсет» типографияба 200 ахсаанынан бу кинигэ тахсара ситиһилиннэ.

Сана тахсыбыт «Кырдык көмүстээбэр күндү» бастакы кинигэттэн

уратыга дьээн — эби сана дьирин ис хоһоонноох матырыаалларынан байытыллан, ону таһынан албэх хаартыска эбиллэн, истутула уларыан лалпа кэнэтиллибитин түмүгэр аабааччы сэнээрмитин ылыаба дьээн киһи этизэн сеп.

«Хара балыырга түбөһөн эрэйимуну көрдөр даҕаны олоххо күүстээх дьулуурман, күүстээх санааһынан самныбакка үтүө холобуру көрдөрбүт саха литэрэтиирэтэ сана сүһүбэр турар хэмигэр тахсыылаахтык үлэслэпит, айар талааннар үүнэллэригэр — сайдалларыгар боччумнаах кылааты киллэрбит Г.И. Егоров — Биилин үтүө аатын үйэтитэр Сомоҕо бу кинигэти ааспыт устуоруйа кырдыгытын тилиннэрэр. Саха тылын баарын тухары аабыллар айымньылары суруйан хаалларбыт Тимофей Сметанин олобун, айар үлэтин үөрэтиигэ эмиз урукку өттүгэр кизанник биллибэт чачыларынан сонун хайысханы киллэрэр уратылаах» дьээн «Бичик» кинигэ кыһатын сүрүннүүр эрдээктэргэ В.Н. Луковцев бэлэстээһиннэрэ бу кинигэ уратытын уонна суолтатын дьиринник бигэргэтэн биэрэр.

Кинигэ өссө биир ураты көстүүтүнэн поэт Биилин бэйэтэ үөрэтэр оҕолоругар саха биллиилээх поэта С.Р.Кулачиков — Эллэй айар үлэтин билиһиннэрбитэ уонна умсугуллуга буолар. Ол туһунан үөрэнээччитэ Иван Петров бу курдук суруйар: «Биилин сотору-сотору Эллэй «Үөрэх ынырыыта» дьээн хоһоонун нойосуус ааҕара. Онтон ыла куоталаһа — куоталаһа хоһоону өйбүтүттэн аабар, артыыстыыр идэлэмиппит...» Ити курдук, Гаврил Иванович бэйэтин бастакы үөрэнээччилэригэр Эллэй дьээн улахан поэтка тапталы илпитэ. Ити суола-иһиэ суох хаалбатаба. Кэлин Иван Петров Эллэйдин добордуу буолбуттара...

Эллэй уонна Тимофей Сметанин иккиэн — буйун суруйааччылар. Иккиэн саа-саадах тутан, төрөөбүт

дойдуларын көмүскээбиттэра.

Леонид Попов «Кыайыы күнэ» ыстатыйатыгар бу курдук суруйар: «Бу күн Серафим Эллэй, Сергей Васильев, Тимофей Сметанин, Пантелеймон Тулааһынал, Калисфена Платонова, о.д.а. суруйааччылар буолан араадыһынан тып элпиппит, хоһоон аахпыппыт. Онтон поэт Сергей Васильев дыэттигэр бары кургүөмүнэн тийиэн, Кыайыы малааһынын онорбуттут... Серафим Эллэй уонна Тимофей Сметанины, саллаат доборторбутун, оччотоогу сизринэн салпынҕа хачайдаабыппыт...».

Тимофей Сметанин Эллэйгэ анаан «Табакам, айаннаа!» дьээн хоһоону суруйбута:

*«Мин бүгүн тиэтэйэбин
Билиги Эллэйбитин көрсөөрү,
Тал-тал табыйар
Табакам, айаннаа!»*

«... Эллэй талааннаах суруйааччы Т.Е.Сметанин көмүс унуобун көтөхсүбүтэ, Покровскайга тахсан тигэх суолугар атаарсыбыта. Норуодунай поэт билиги биир дойдулаахпыт талаанын улахан сыанабылынан «Тимофей Сметанин тыһынаах кэрэһэ» хоһоону буолбута.

*«Көр, Тима, эн ыраң ситэр ини.
Эн ырыан кэрэитэ кэрэийэ,
Төрөөбүт кыраайың Кэбээйи
Көбөрө, чэлгийэ үүнэрин!»*

Өссө киһи бу кинигэти сэргиирэ баар. «Биилин Хабырылла саахыматын дуоскатын кыбына сылдьан ыалларга дуобат, саахымат көрүнүн пропагандалыыра. Элбэх ыччаты, дьону-сэргэни успуорт бу көрүнэр уһуйбута дьээн бэлэтииллэр эбит.

Оттон суруйаачы Алексей Бродников бу курдук ахтар: «... Тустууну опус кэрэхсирэ. Ол иһин да буолуо, тустуук уопаттарга анҕан хас да хоһоону суруйбута. Хоһоону суруйуу, син- биир тустууга курдук эриллини эрэйэр. Дьарык оностубегаха, эриллэбэтэххэ киһи тэйэр. Пахай, мин букатын тэйиппин, хаалбыппын».

«диирэ дьээн биллиилээх суруналыыс Татьяна Маркова бэлэтиир

Ону, СӨ физкултуураба уонна успуорка үтүөлээх үлэһитэ, успуорт батарээна З.И. Федоров бигэргэтэл биэрэр: «... Тустуу көрүнүн эмиз сэнээрэрэ, хапсаҕайга аатырбыт Мырыла кырдааһынын П.Т. Брызгаевы — Бөбө Тараһайы кытта опус тапсан сэнэргэһэрэ «Чурапчы ыларсымыаннарын марша» дьээн хоһоонун суруйбутун мин бииргэ төрөөбүт быраатым Николай Иванович Федоров: «Билиги кылааспыттар көрсүһүүгэ кэлэн ыларсымыаннарга анаабыт хоһоонун аахпытах», — дьээн кэпсиирэ».

Гаврил Иванович улахан кыһа Ньургустаана Гаврильевна Егорова 1966-1967 үөрэх сылыгар олимпийскай чөмпүйүөн Роман Дмитриевы, Сахааччаны уо да ити көлүөнө Саха сиригэр көнүл тустуу сайдыытыгар сүлпэт-ослот бэлиэ суоллары хаалларбыт ылууну кытта бииргэ Чурапчытаабы ылартыыбынай оскуоланы ситиһилээхтик үөрэнэн бүтэрбитэ. Кылаастарын салайааччыта Е.С.Лукина бэйэит Г.И.Егоров-Биилин кыһынаннаан элпит тыллара: «Олох көрдөрөрүнэн сайдыылаах, биллиилээх киһи норуотугар туһалаабы, үйэлээби онорон хаалларыыта, ардыгар кыгас дуу, уһун дуу кэмнэ үлэлээбиттэн оччо тутулууга суох эбит».

«Сомоҕо кинигэтин уһулуччу талааннаах буйун суруйааччы Т.Е. Сметанин төрөөбүтэ 100 сылыгар аныан анаабыт. Кэбээйи энтузиаст, кыраайы үөрэтэр дьонун дьоно Р.А.Иванова, А.Н. Полятинская, С.Н.Унарова матырыааллара кинигэ ис хоһоонун байылыттар. Биилин үөрэппит оҕолоро улуус киз туттар, үтүө үлэһит дьоно буолан тахсыыттарын ситиһии көрдөрбүттэрэ биһирэбиллээх» дьээн биллиилээх публицист, «Бичик» кинигэ кыһатын сүрүннүүр эрдээктэргэ В.Н.Луковцев тыллараынан ыстатыйабын түмүктүүбүн.

Варвара ПОПОВА.

— КИЙИ УОННА СОКУОН —

— НЕКРОЛОГ —

Продолжается работа по уточнению списка лиц

Как получить доплату к пенсии сельчанам, имеющим 30 и более лет трудового стажа в определенных должностях, подробно рассказал управляющий Отделением ПФР по Республике Саха (Якутия) Георгий Степанов. Почему тем, кто имеет подтверждающие документы о стаже в сельском хозяйстве личного хранения, стоит поторопиться и подать заявление в ПФР до конца 2019 года?

По федеральному закону от 03.10.2019 № 350-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты РФ по вопросам назначения и выплаты пенсий», вступившему в силу с 1 января 2019 года, сельчане, проработавшие 30 и более лет в сельском хозяйстве, впервые получили льготу в виде прибавки к пенсии. Рассчитывать на надбавку к фиксированной выплате пенсии можно при наличии трех необходимых условий:

- 30 летний стаж работы в определенных профессиях и должностях в сельском хозяйстве.
- Проживание в сельской местности.
- Отсутствие факта работы.

Часто у пенсионеров возникает вопрос о принадлежности того или иного населенного пункта к городу или селу. Как отметил Георгий Михайлович, территориальные органы ПФР республики в данных случаях руководствуются общероссийским классификатором административно-территориальных образований.

Работу по уточнению списка лиц, подпадающих под данную категорию, Отделение ПФР по РС(Я) начало три года назад. Территориальными органами Пенсионного фонда в районах республики и сегодня продолжается работа по уточнению списка лиц, претендующих на указанную выплату.

Главное помнить – пенсионер вправе самостоятельно предоставить дополнительные документы личного хранения, необходимые для получения льготы. Если он обратится в течение 2019 года и его право на повышение на дату 1 января 2019 года будет подтверждено, перерасчет будет произведен с 1 января 2019 года. В случае, если пенсионер обратится после 31 декабря 2019 года, перерасчет будет произведен с 1 числа месяца, следующего за месяцем обращения.

Списки работ, производства, должностей, профессий и специальностей, в соответствии с которыми устанавливается повышение размера фиксированной выплаты к страховой пенсии по старости и по инвалидности, утверждены Постановлением Правительства России от 29 ноября 2018 года №1440.

По данным Отделения ПФР по Республике Саха (Якутия) повышение на 25% фиксированной выплаты в составе страховой пенсии по старости или по инвалидности установлено 3562 якутянам.

ЯНА ВИКТОРОВНА ЯКОВЛЕВА

22 ноября в городе Якутске в возрасте 88 лет, после тяжелой болезни ушла из жизни любимая мама и бабушка, вдова народного писателя Якутии Далана Яна Викторовна Яковлева.

Яна Викторовна прожила долгую и содержательную жизнь, была верным другом и соратником Далана. В одном из интервью, Яна Викторовна говорила: "У нас все было непросто, и жизнь была непростая. Но, несмотря ни на что, а, возможно, и вопреки всему, мы прожили счастливую жизнь и мы любили друг друга. Их любви она посвятила книгу писем Далана «Для тебя одной...»

Краткая биография
Яковлева Яна Викторовна родилась 8 апреля 1931 в г. Иркутске, и спустя некоторое время, переехала с родителями в Чурапчу.

Семья Яны Викторовны с 1942 г. по 1946 г. вместе с чурапчинскими переселенцами испытала все тяготы и лишения жизни в Булуновском районе.

В 1946 г. Яна Викторовна поступила в Чурапчинское педагогическое училище им. С.А. Новгорода. В 1950 г. окончила полный курс по специальности учитель начальной школы.

В 1950 году, желая продолжить свое образование, Яна Викторовна поступила в Якутский государственный педагогический институт на специальность учитель математики и в 1954 году с успехом его закончила.

Яна Викторовна с гордостью продолжила педагогическую деятельность своего отца Алексея Виктора Семеновича, который много лет работал в школах Чурапчинского района в качестве учителя, завуча и директора. Своей педагогической путь Яна Викторовна начала в 1954 году в Дириновской средней школе Чурапчинского района ЯАССР в качестве учителя математики.

Затем в 1955 г. Яна Викторовна переехала в родную Чурапчу и по 1959 год проработала учителем математики в Чурапчинской средней школе Чурапчинского района.

С 1959 по 1962 гг. преподавала в вечерней школе рабочей молодежи в поселке Бестях Орджоникидзеовского района.

Во время своей долгой плодотворной педагогической деятельности, Яна Викторовна проработала во многих школах ЯАССР, но большую часть своей преподавательской жизни посвятила работе в школах Чурапчинского района, где она обучила много поколений школьников, которые до сих пор с благодарностью и уважением вспоминают красивую, строгую, но справедливую учительницу математики.

Переехав в 1976 году в г. Якутск, до конца своей учительской деятельности (1983 г.) Яна Викторовна работала учителем математики в Якутской республиканской речевой школе-интернат.

За время работы Яна Викторовна была награждена Грамотами и Благодарностями райкома КПСС, райкома профсоюза и администраций школ. Давжды избиралась председателем Чурапчинского суда. Награждена медалью Ветеран Труда, является Почетным гражданином Кытанахского наслега Чурапчинского улуса. В 2005 г. получила медаль 60 лет победы в ВОВ 1941-1945гг., юбилейный знак Республики Саха (Якутия) «Ветерану ВОВ 1941-1945гг. и «75 лет образования Чурапчинского улуса».

Награждена Знаком Отличия в честь Дня республики Саха (Якутия) «Гражданская доблесть». Является бывшим переселенцем Чурапчинского района.

Яна Викторовна прожила жизнь, посвященную воспитанию подрастающего поколения. Она была первым слушателем и читателем всего, что писал Далан, помогала в его работе чем и как могла. Последние годы жизни посвятила увековечению памяти народного писателя Республики Саха (Якутия), лауреата Государственной премии имени П. А. Ойуунского Далана.

Прощание состоится в ритуальном зале «Некрополь» 26 ноября с 12 часов по адресу Сергеляжское шоссе, 5 км, 2/8.

Дочери Ольга, Лолита, сын Семен и их семьи.

9 ҮЙ ТҮМҮГҮНЭН БУРУЙУ ОНОРУУ КӨРДӨРҮҮТЭ

Тааттатаабы муниципалитеттар ики ардыларынаабы филиалын федеральной бүүдүүт тэрлэттин холубунай толорторор иниспиксийэ (киинэ – Чурапчы) 9 үй түмүгүнэн холубунай дьыаланы оронор, РФ холубунай кодексинэн керүллүбүт буруйдаарга буруйдаарынан билиниллэн, сууттанан, хаайынан хаа-чахтаммакка эрэ мизрээс сууттамыт дьон уолсайа 90-ча киһи, ити сыыспара иһигэр, үксэ болдьохтоон кэтээн керүү мизрэттигэр сууттамыт уонна туһааннаах дьуһунаа, исписэлиинскэ үлэтиир бырааптара быһыллыбыт. Бириддиһэн булгуччулаах эбэтэр көннөрүнэр үлэ мизрэттигэр сууттамыттар бааллар. Бу учуокка турар дьон ахсааннарыгар 5 инбалиит, 4 пенсионер уонна 7 кэрэ аҥаар учуокка тураллар.

Буруйу үксэ ханна да үлэһээбэт, үөрэмизт дьон онорор. Саамай иһи дьиксинэрэ, хомойоро-сокуоннай саастарын туола илик, оскуолаба үөрэнэр осолор холубунай буруйу оронор сууттамыттар. Буруй үксэ иһи доруобуйатыгар кутталлаах ыарахан эчэтиллэри оноруу иһин, дьон бас билитин утары, ол эбэтэр байэтин туһугар туһанаары, алчарыйан инэринэр санаалаах уоруу иһин, дьон малын-салын халааһын курдук ыар уонна ураты ыар буруйдаарга түбэхэр ыстайыаларга оноһуллубуттар. Арыгылааһын киһи аймакха издээнтэн, алдыархайтан, куһаҥтан атыны абылбатааһын, арыгы буортутун, туох содуллааһын туһунан төһөлөөх элбэх кэпсэтиилэр, мунуһахтар буолаллара буолуой?! Ол үрдүнэн оноһуллубут буруй 90-тан тахса бырыһыана арыгы испит туруугаах сылдьан оноһуллубут.

Бу ыйыллыбыт дьон суут биригибэригэр сүктэриллибит эбэһинэстэрин толороллорун хонтуруоллуурга, кинилэр бэрээдэктэрин кэтээн керүүгэ дьыаларынан-уоттарынан сылдьан бэрэбиэркэлээһиннэр, тус профилактической бэсиздэлэр, дьонун, төрөһүүтэрин, кэргэтэрин, аймактарын кытта кэпсэтиилэр, слохтоох нөһилиэк, үөрөх кыһаларын салалтатын кытта

биригэ үлэһээһиннэр ыһыллаллар. Байэлэрэ кэммитэн-кэмигэр холубунай толорторуу иниспиксийэтинэн ыйыллыбыт кэмгэ кэлэн баһизэтиин, туһунан дьыалатаналларын, хайдах сыһдыалларын отчуоттаан бараллар. Ону таһынан улууһтаабы ИДМ полиция учаастактаабы боломучунайдарга байэлэрин көрөр-истэр административнай учаастактарыгар, кэтээн керүүнү, бэрэбиэркэлээһини, бэсиздэлэри ыһталлар. Былааннамыт графигынан туһааннаах сулуусалары кытта биригэ нөһиликтэргэ, Чурапчы нөһиликтэргэ рейдэлэр ыһыллаллар.

2019 сыл 9 үй түмүгүнэн, ити үөһэ этиллэн аһарыттыбытын курдук, суут уураабыр эбэһинэс сүктэриитин толорбокко, суут аатыгар туруорсуу киллэриллибитин түмүгэр 7 киһиэхэ болдьохтоон кэтээн керүүлэрэ эһи уһаата, 6 киһиэхэ эһи эбэһинэстэр сүктэрилиннилэр. 1 киһи 30 хонуктан үөһэ ханна баара, ханна барыта чуолкайданмакка, холубунай толорторор иниспиксийэ кердүүр - ирдир үлэни ыһтан, булууппан, көннөрүнэр үлэ мизрэттигэр сууттамыт дьон усулуубуларын бэрээдэгин кэспитинэн, сууттанан аһамыт көннөрүнэр үлэтэ уларытан, суут уураабынан накаастабыл мизрэтин боруостууртар кескө олохустар холуоннааба (колония поселение) ыһыллан турар. 8 киһи болдьохтоон кэтээн керүүтүн кэмигэр көннөрүнэр суолга турунан, суут аатыгар туруорсуу түһэриллэн, суут уураабынан болдьохтоон кэтээн керүүлэрэ эрдэ бүттэ.

Үөһэ этиллибиткэ түмүк онордоххо, болдьохтоон кэтээн керүүгэ сууттамыт дьон көнөр суолга туралларыгар иниспиксийэ, полиция уонна уопастыбаннас кэмэтүнэн ыһыллар үлэһэрин таһынан, байэлэриттэн улахан тутулуктаах.

П.П. НОВГОРОВОД,
Тааттатаабы муниципалитеттар ики ардыларынаабы холубунай-толорторор иниспиксийэ старшай иниспиктэргэ, ис сулууса лейтенана.

ХАҤААЙЫНА СУОХ СААЛАР СУОХ ОҢОҢУЛЛУОХТАРА!

2019 сыл сэттиний 14 күнүгүбү туругунан, Арассыыйа ИДМ Чурапчы улуугар отделын полиция сотрудниктара 2009-2019сс. Чурапчы улуунун гражданскай нөһилииньэтигтэн араас түгүннэргэ тулпут, билигини туругунан бас билээччитэ биллибэт 29 устуука саа-саадаах Арассыыйа ИДМ Чурапчы улуунун отделыгар хараллан сытар.

Манньык ыһыллыбыт сааны-саадабы бас билээччилэрэ бигэргэтэр докумуоннарын, ол быһыгар нотариус нөнүө нөһилиэстибэ онорторон, лицензия уонна көнүл бизэрэр сулууспаттан сааны-саадабы илдэ сылдьарга уонна харайарга көнүл бизэрэр докумуоннары ылан, туттарыллыбыт саалары байэлэригэр ылаахтарын сөп. Оннук онорторон ылбат түгүннэригэр бас билээччитэ быһаарыллыбатах саа-саадаах суут уураабынан бас билээччитэ суоһунан билиниллэн, суох онорууга ыһыллар.

Билигини туругунан Арассыыйа ИДМ Чурапчы улуунун отделыгар сааны-саадабы харайар хоһугар харалла сытар саалар:

№	саа маарката	калибра	серията	саа чааһын нүөмэрэ
1	ТОЗ 34	12	С	14955
2	ТОЗ 34	12	У	8519494

3	ТОЗ 34	12	И	25064
4	ТОЗ 25	16	Х	7171
19	МЦ 21-12	12	Т	1145
5	ТОЗ 34	12	НШ	1395
6	ТОЗ 34 Р	12	Ф	10065
7	ТОЗ 34 Р	12	У	9515047
8	ТОЗ 25	16		9142
9	ТОЗ	20		66798
10	ИЖ 12	12	Р	0500
11	ИЖ 17	16		3286 Д
12	ИЖ 18	20	У	01738
13	ИЖ 26	12	А	08330
14	ИЖ 27	12		8736044
15	ИЖ 27	12	В	03889
16	ИЖ 58	12	А	04199
17	ИЖ 58	12	У	00799
18	ИЖ 58	16	А	19619

20	МЦ 21-12	12		895548
21	МЦ 21-12	12		945466
22	МЦ 21-12	12		841748
23	МЦ 21-12	12	М	5703
24	МЦ 21-12	12		031991
25	МЦ 21-12	12	Ф	1388
26	МЦ 21-12	12		955155
27	МР 153	12		0715321837
28	СКС	7,62	Е	4918 И
29	ТОЗ без затвора	5,6		1925

Ыһыллыбыт саалар бас билээччилэрэ биллибэт түгүннэргэ 2019 с. ахсынньы ыйгар суох оноһуллалларын туһунан иһитиннэрэбит.

Мунуулар боллуруостарытын Арассыыйа ИДМ Чурапчы улуугар отделын сэбилээһин исписэлиинигэр ыһыллаллан билсэххитин сөп.

И. Г. СЛЕПЦОВА,
Арассыыйа ИДМ Чурапчы улуугар отделын сэбилээһин исписэлиинэ, Ис сулууса старшай лейтенана.

